

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. III.

- quod æquiparatur sententia transacta in judicatum) esse in triplici differentia. Aliæ sunt, quæ opponuntur contra sententiam ipsam, ut exceptio nullitatis, quæ idem opponitur contra, quia post illam oritur.
- Aliæ sunt, quæ opponuntur, non contra ipsam sententiam, sed contra executionem sententie, ut est exceptio, quod quis non possit conveniri, nisi quatenus facere potest, quæ competit marito respectu uxoris, dicatori respectu donatarii, militi, & alii similibus respectu suorum creditorum, l. sunt qui in id 16. ff. de re jud. Hæc enim, & similes exceptiones non arguant sententiam de iustitia, sed dumtaxat ejus executionem moderantur, & modificant, & idem post sententiam opponi possunt, l. ex diverso 17. §. fin. ff. soluto matr. leg. miles 6. in principio, l. Nescius 41. §. ultimo, ff. de re jud. Jason in vers. Sed & si quis ex num. 1. instit. de action. Imola in cap. Odoardus num. 9. per text. ibi de solutionib. Additio ad Capellam Tholosanam dec. 258. num. 4. & 5. Barbosa in leg. maritum 13. num. 47. versic. Quarto amplia, ff. solut. marit. Surd. decis. 332. num. 1.
- Ex quo consequens est, ut exceptio expensarum, quæ objicitur rem vindicanti, aut exceptio compensationis, inventarii, pretii ab emptore non soluti, cedendarum actionum, beneficii epistolæ Divi Adriani, etiam post sententiam, & rem judicatam opponi possint, ut singula singulis referendo, probatur ex textu in l. dominum 5. C. de rei vindic. l. ult. C. de pecun. l. Julianus 13. §. offirri. ff. 38. de aff. emplo. Docet Bart. in l. in fundo n. 16. ff. de rei vindic. & in l. 2. n. 1. C. de compensat. prosequitur Barbosa ubi sup. ex n. 48. idem Bart. in l. 1. ex n. 2. Cynus n. 4. Bald. ex n. 4. Salycet. ex num. 4. Jas. ex n. 11. Meneius ex n. 30. usque in fin. ff. de jur. & facti ignor. Cum enim prædicta exceptiones non coarguant sententiam de iustitia, sed dumtaxat ejus executionem moderantur, & intra certos limites continant, poterunt opponi post sententiam.

DISPUTATIO XVII.

Utrum executiones, quæ legitime possint objici contra executionem, sint allegandæ coram Judge requisito, an coram requirent?

Non semper idem Judge, qui sententiam protulit, nam mandat executioni, sed interdum per alium. Quod nonnumquam fit implorato brachio, seu auxilio alterius Judicis ordinarii, cum sit etiam Judge ordinarius, qui sententiam protulit, ut in leg. à Divo Pio V. §. sententiam Rome, ubi notant Scribentes, ff. de re jud. Hippolyt. de Marsi. sing. 138. Judge Decianus tract. crim. lib. 4. cap. 38. num. 2. Boffius diversor. tract. tit. de sententiis n. 115. Colerus de processib. execut. 1. part. cap. 3. ex n. 224. Vincentius Caroccius tract. de remedis contra prejudiciales sententias, except. 22. quest. 30. ex num. 1. Gratianus discep. forens. tom. 1. cap. 146. pertor. Rebuff. tom. 2. in Cons. Regni tract. de litter. requisitor. in prefat. n. 25. cum sequentib. Cancer var. resol. par. 2. cap. 15. n. 1. cum seqq. (Salgad. de Reg. protet. part. 4. cap. 6. num. 63.) Ego dixi tit. . . disp. 2. quest. 1. ex num. 16. & quest. 7. ex n. 756. Nonnumquam vero delegatus proferit sententiam, & executionem ejus committit Ordinario, & Executori, ut in cap. Pastorale 28. §. quia vero de offic. & potest. judic. delegat. Iis vero casibus occurrit dubium, coram quo Judge reus exceptiones suas contra executionem sit allegaturus, an coram Judge principali sententiam proferente, an coram eo, cui executio demandata est, vel est requisitus ad eam exequendam; & quas Judge requisitus debeat admittere, & de quibus cognoscere, quæque diffinire; quarum vero cognitionem, & decisionem debeat remittere ad Judge principalem, qui sententiam protulit. Ego tetigim hanc difficultatem d. tit. 1. quest. 7. n. 780. ubi remisi Lectorem ad Bartolum, Menochium, Cancerium, & alios, quibus addendi sunt Canonistæ in d. cap. Pastorale 38. §. quia vero ubi bona Glosa, verb. Et si sciat, de offic. & potest. judic. deleg. Idem in cap. de cetero 5. de sententia & re judic. Legista in leg. à Divo Pio in principio. & ibi Zafius in §. sententiam Rome ex num. 5. Affidit in proemio Constitutionum ex num. 50. Minsyngierius singular. observat. centur. 3. observ. 69. Farinac. in prædicta crimin. quest. 97. ex num. 67. ad 108. Scaccia de appellat. quest. 17. limit. 10. ex num. 37. Rodriguez de execut. cap. 2. ex num. 40. Hector Capic. Latro decis 82. Bobadil. libr. 2. Politic. cap. 20. ex num. 45.

3. Pre resolutione hujus difficultatis præsupponendum est primò, exceptiones, quæ opponi possunt contra sententiam, (& idem contra instrumentum garantium,

notat

Disputatio XVII.

notat Gratian. regular. 248.) sunt enim multi casus, in quibus etiam post sententiam allegari possunt exceptiones peremptoriae pertinentes ad actionem principaliter in causa intentatam, quos Doctores latè prosequuntur in l. 1. C. de iuris, & fact. ignorant. Nam exceptio Macedoniani, quæ odio creditorum est introducta, & exceptio Vellejani, quæ favore mulierum, quamvis adversus actionem intentatam objiciuntur, tamen post sententiam etiam opponi possunt, l. tamen 13. ubi notat gloss. 1. ff. ad Macedon. Sic etiam militibus, quos arma magis, quam jura scire oportet, l. scimus 22. in fin. principii, C. de iure deliberand. in eo succurrunt beneficio ejusdem prædictæ leg. 1. ut peremptoriæ exceptionem omissem post sententiam possint opponere (ut notat Velafac. de privileg. miserabil. personar. quest. 17. num. 159.) quemadmodum & minoribus per beneficium restitutionis, leg. minor. 25. annis omissem 37. ff. de minoribus.

Secundò supponendum est eos, qui sententiam exequuntur ex mandato, vel commissione, aut requisitione alterius Judge, quosdam esse meros executores, alios mixtos. Merus executor est ille, cui post latam sententiam, & post integrum causa cognitionem super omnibus exceptionibus, & illis discussis commitit Judge nudam executionem rei, ut in commissione, quæ sit nuntio, seu Alguerio, & servienti Curia, & ille vocatur merus executor, & nullam habet cognitionem, leg. si ut propnis 6. l. execuorem 8. Cod. de execution. rei judic. Ratio est, quia omnis cognitione præcessit, & idem mera executio videtur commissa; in eoque cognoscitur, & distinguuntur mixtus a mero executor. Mixtus vero executor dicitur ille, cui Judge commitit executionem sententiae, antequam cognoscat super exceptionibus concernentibus executionem, (notat Bobadil. libr. 2. Polit. cap. 20. n. 48.) Hujusmodi sunt Judges ordinarii requisiti ab aliis ordinariis, ut suas sententias exequantur, invocati in auxilium alterius jurisdictionis; vel a delegatis, qui statim post latas sententias nullis exceptionibus discussis contra executionem oppositis, aut quæ opponi possunt, executiones committunt, aut pro eis faciendis requirunt. Ita docet Bartol. in d. l. à Divo Pio in principio. ex n. 5. ad 10. ff. de re judic. & Panormit. in cap. Pastorale 28. §. quia vero, n. 3. de offic. & potest. judic. deleg. post glossam, notat dignam ibi, verb. Et si sciat, & in cap. de cetero 5. n. 3. 4. & 5. de sententia & re judic. Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 38. n. 20. ubi multos allegat. Capic. Latro d. dec. 82. n. 15. Farinac. in prædicta crimin. quest. 97. n. 80. Scaccia de appellat. quest. 17. limit. 10. ex num. 37. & probat text. in leg. & si non cognitio 4. C. si contra ius, vel utilit. public.

His postis, ut accedamus ad resolutionem propositæ disputationis, primò dicendum est, merum executorem nullas exceptiones contra executionem admittere debere, neque de illis posse cognoscere, neditum pronunciare. Ita docet Bart. in dict. l. à Divo Pio, in principio num. 10. Socinus ibi num. 38. 39. & 40. qui limitat duobus modis. Bald. in dict. l. & si non cognitio. num. 1. glossa in cap. de cetero 5. per textum ibi, de sententia & re judic. ubi Panormit. n. 5. Anton. Butrius n. 3. vers. Dic. quod quidam, Felin. n. 4. ubi limitat in quinque casibus, Menoch. de arbit. lib. 1. dict. quest. 38. num. 20. ubi refert predictas quinque limitaciones, Cancer variar. resolution. 2. part. cap. 15. ex num. 33. ad 39. referens easdem limitationes. Farinac. in prædicta crimin. quest. 97. ex num. 67. ubi ampliat & limitat, Scaccia de appellat. quest. 17. limitat. 10. num. 37.

Secundò dicendum est: coram mixto executore, & Judge requisito possunt proponi, quæ coram Judge principali requirent, aut executionem committente possunt. Verum circa hujus conclusionis declarationem, & ad particulares casus applicationem, mitè variant Doctores communiscentes varia distinctiones, (Bobadil. libr. 2. Politic. cap. 20. ex num. 43. Salgad. de Reg. protet. 4. part. cap. 7. ex num. 18.)

Sed ut rem resolvamus juxta sententias verisimiliores & receptiores, advertendum est, exceptiones esse multiplices, & varias. Aliæ enim sunt, quæ respiciunt merita causæ, & tamen possunt etiam post latam sententiam, non videtur Judge procedens ad sententiam proferendam pro actore, rejicere tacite prædicant exceptionem, quæ non est incompatibilis cum iustitia sententiae, neque eam impugnat, aut illi adversatur; sed potius illam in tempus executionis reservare. Si notat Panormitanus in cap. cum in causa 7. num. 25. de juramento calumn. Igitur exceptio modificativa, quamvis sit opposita ante sententiam, si de ejus viribus cognitum non fuit, vel fuit cognitum, & tamen non fuit a Judge exprefse reprobata, poterit rursus opponi.

Carleval. de Judicis. Tom. II.

I dicem.